

Werkvorm Reflectiewaaier (Evaluatiebox ZILL)

De reflectiewaaier kun je toepassen op eender welk onderwijsarrangement dat geschikt is om leerlingen zelf het proces en/of product te laten evalueren.

De kern van de reflectiewaaier is dat het leerlingen taal aanbiedt om zich uit te drukken. Door de verrassende items in de waaier denken ze creatiever na over het proces en/of product. Ze antwoorden veel rijker in vergelijking met de vraag 'Hoe ging het?'.

De leerlingen reflecteren op het product:

- Wat vind je van je werkje?
- Wat vind je van je resultaat?
- ...

... of op het proces:

- Hoe verliep de samenwerking?
- Hoe voelde je je?
- Hoe vond je de opdracht?
- Heb je geleerd van anderen? Hoe?
- ...

De smiley-waaier

De leerlingen hebben elk een ring met verschillende smileys aan vastgemaakt. Er kan ook één waaier zijn voor de gehele klas, waarbij de smileys uit de ring worden gehaald en verspreid, zodat de leerlingen alle smileys te zien krijgen.

Elk leerling kiest (beurt om beurt) een smiley die het best past bij hun gevoel over het proces of product. De leerlingen vertellen elkaar waarom ze deze keuze maakten en beargumenteren hun keuze. Leerlingen met dezelfde keuze kunnen elkaar aanvullen of net verwoorden welke andere redenen zij hebben om deze smiley te kiezen.

Bijvoorbeeld:

- "Ik koos de 'verbaasde' smiley, omdat ik dit mooie resultaat niet had verwacht."
- "Ik koos de 'verbaasde' smiley, omdat ik de opdracht niet goed begrepen heb."

Varianten

In organisatievorm

Je kiest de meest geschikte organisatievorm: in plaats van in groep, kunnen leerlingen ook per twee of individueel aan de slag met een waaier. Eventueel noteren ze bijvoorbeeld in hun schrijfschrift wat ze kozen en waarom.

In werkwijze

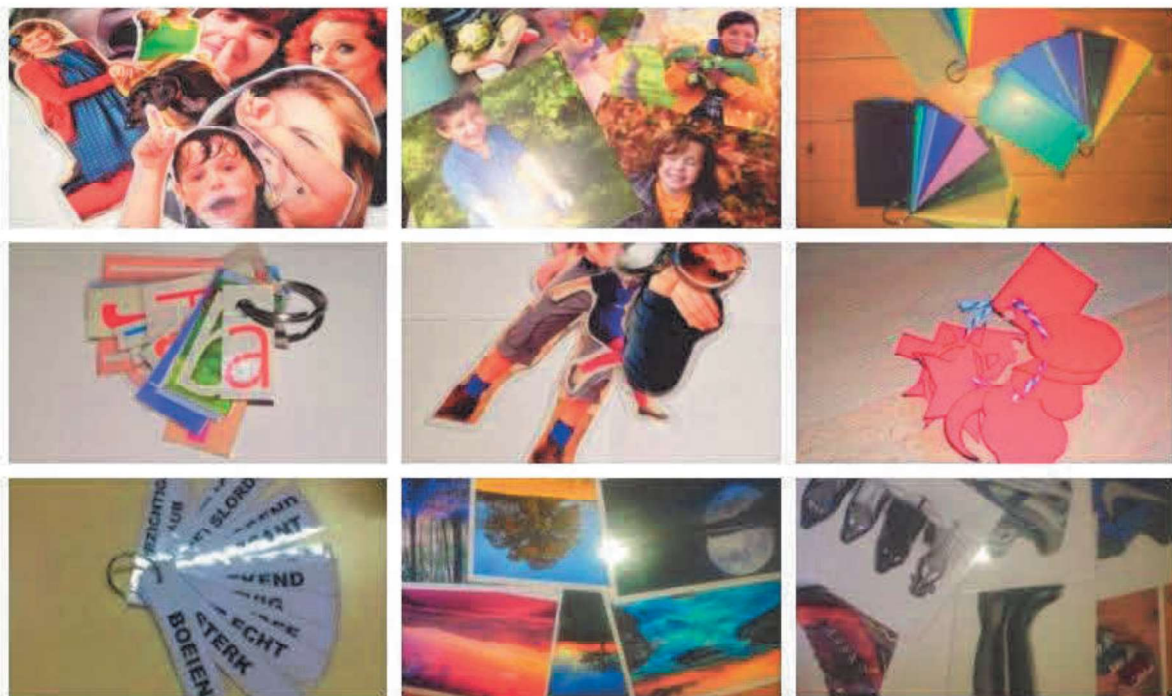
In plaats van leerlingen een item te laten kiezen, kunnen de afbeeldingen ook in een zakje worden gestopt. De leerlingen trekken (blindelings) een afbeelding en verwoorden waarom dit net wel of niet aansluit bij hun proces of product.

In plaats van de waaiers te gebruiken als een reflectie op de les, kun je ze ook aan de start van een les gebruiken om terug te blikken op de vorige les. Zo kunnen een aantal zaken terug opgeroepen worden.

In soorten waaiers

Elke reeks van items is bruikbaar om een waaier van te maken. Je kiest een 'thema' dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen en voldoende mogelijkheden schept om 'rijk' te spreken over het proces en/of product.

- Woordenwaaier: de leerlingen kiezen uit een groot aantal rijke adjectieven.
- Kleurenwaaier: de leerlingen kiezen een kleur uit een kleurenwaaier (bv. om verf te kiezen, te verkrijgen in de Brico, Gamma ...) Lichte en donkere tinten van eenzelfde kleur zijn interessant om door te vragen naar nuances.
- Letterwaaier: de leerlingen kiezen een letter van het alfabet en bedenken een woord dat start met deze letter en aansluit bij hun reflectie. Ze kunnen ook eerst een woord bedenken en dan de juiste letter zoeken.
- Lichaamsdelen: de leerlingen kiezen een lichaamsdeel dat ze tijdens de les het meest gebruikt hebben (handen, hoofd, ogen, oren, mond, buik, benen, nek ...)
- Andere mogelijkheden: een dieren-, landschappen-, schoenen-, desserts-, groenten en fruit-, gezichten-, vormenwaaier ...

Werkvorm Kaartjes visuele grammatica (Iedereen Leest)

REPRESENTATIE

<p>Wat is de setting (locatie)?</p>	<p>Welke soort vormen en lijnen zie je?</p>
<p>Welke symbolen zie je?</p>	<p>Welke vectoren zie je?</p> <p>Vectoren = lijnen die je oog leiden van één deel van de tekening naar een ander</p>

INTERACTIE

<p>Wat is het perspectief?</p> <p>Perspectief = vogel, kikvors, over de schouder meekijken met personage, ooghoogte</p>	<p>Welke kleuren zie je? Waarom is er voor deze kleuren gekozen?</p>
<p>Waar is de blik van de personages op gericht?</p>	<p>Hoe geeft de illustratie de situatie weer?</p> <p>Weergave = zoals een foto, overdreven, verzonnen, niet realistisch,...</p>

<p>Hoe ver/dichtbij staan de personages?</p>	<p>Welke shot wordt er gebruikt?</p> <p>Shot = (extra) long shot, medium, medium close-up, close-up,</p>
--	--

COMPOSITIE

<p>Wat is de blikvanger?</p>	<p>Hoe ziet de kadrering eruit?</p> <p>Kadrering = illustratie is omkaderd, los, hele pagina,...</p>
<p>Hoe ziet de lay-out eruit?</p> <p>Lay-out = symmetrisch of asymmetrisch</p>	<p>Wat is het formaat van het boek?</p>

Werkvorm Het boek of de film? (Iedereen Leest)

Leerlingen lezen een boek/passage waarvan een verfilming beschikbaar is of je leest zelf een passage voor.

Laat leerlingen nu het filmfragment zien van dezelfde passage. Vertel hen dat ze hun kijkervaring zullen vergelijken met hun leeservaring. Laat hen hierover in kleinere groepjes praten met volgende richtvragen:

- Is het een voordeel dat beeldtaal zo snel gaat? Vind je het fijn dat je een boek op je eigen tempo kan lezen en kan terugkeren naar een bepaalde zin?
- Hoe was je kijkervaring? Was je geboeid? Wou je de film verder bekijken?
- Denk terug aan ons eerste gesprek over het boek: je kreeg toen beelden bij het voorlezen zonder dat je de illustraties al had gezien. Zagen de setting en de personages er in je hoofd uit zoals in het boek? En zoals in de film? Welke versie leek er meer op de versie die je in je hoofd had?

- Op welke manier verschilde de voorstelling in de film van die in het boek? Welk gevoel had je daarbij?
- Zowel in de film als in het boek, heb je minder verbeeldingswerk. Iemand heeft al voor jou beslist hoe de dingen er uitzien. Welk effect heeft dat op je ervaring? Vind je dit fijn?

Werkvorm Kijkaartjes (Iedereen Leest)

Begin met het maken van een aantal kijkaartjes. Bedoeling is dat leerlingen naar een illustratie gaan kijken en zich aan de hand van de kaartjes verplaatsen in wat een personage (mens, dier, voorwerp) op de prent denkt/ziet/voelt/...

Dit is een manier om leerlingen goed te laten kijken naar prenten en om zich in te leven in de illustratie

Bijvoorbeeld: je kijkt naar het fragment van het oor (Vincent).

Ik hoor...

Ik zie...

Ik voel...

Ik hoop...

Ik ga...

Ik wil...

Ik doe...

Ik probeer...

Werkvorm Vragenspel Chambers

Per leesgroep: in het midden ligt de stapel kaartjes (zie vragenspel) met de vragen naar onder. Om de beurt pakt 1 leerling een kaartje, leest de vraag voor, en beantwoordt de vraag.

Vervolgens reageren de andere kinderen hierop. Daarna wordt het kaartje onderop de stapel geschoven en pakt de volgende leerling in de kring een kaartje.

Varianten met een coöperatieve werkvorm:

- Schud en Pak

- Nummer 1 schudt de kaartjes en reikt aan bij nummer 2
- Nummer 2 pakt een kaartje en leest voor aan nummer 3
- Nummer 3 geeft antwoord
- Nummer 4 geeft een reactie op het antwoord van nummer 3, daarna vullen de anderen eventueel nog aan.
- Kaartje gaat terug in de stapel.
- Met de klok mee start je weer bij stap 1, nu is nummer 2 degene die de kaartjes schudt

- Laat zien

- De groepsleider pakt het bovenste kaartje van de stapel en leest de vraag voor.
- Iedereen schrijft het antwoord op.
- Aangeven wanneer je klaar bent (pen neerleggen).
- De groepsleider zegt: "Laat zien".
- De groepsleider leidt het gesprek over de (verschillende) antwoorden in het groepje.
- Het kaartje wordt apart gelegd van de stapel.
- De volgende speler is nu groepsleider.
- Herhaal stap 1 t/m 7

Op einde: waar komen jullie niet uit? Laat leerlingen per leesgroep 1 vraag selecteren.

Met de hele klas gaan jullie nog eens aan de slag met deze vragen m.b.v. vragenkaart (verdiepingsvragen, verhelderingsvragen,...)

BASISVRAGEN

<p>Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit boek?</p>	<p>Wat vond je niet leuk?</p>
<p>Wat was er moeilijk of onduidelijk?</p>	<p>Zag je bepaalde patronen of verbanden?</p>
<p>Waar had je meer over willen lezen?</p>	<p>Heb je stukken overgeslagen, welke?</p>
<p>Was er iets dat je totaal verraste?</p>	<p>Waren er dingen die niet klopten?</p>

ALGEMENE VRAGEN

<p>Ken je andere boeken die hierop lijken?</p>	<p>Had je dit boek al eens gelezen? Indien ja, was het deze keer anders?</p>
<p>Wat dacht je toen je het boek voor het eerst zag? Hoe denk je er nu over?</p>	<p>Zitten er meer verhalen of verhaaltjes in het verhaal?</p>
<p>Is er je iets bijzonder opgevallen aan de taal van dit boek?</p>	<p>Als jij dit boek geschreven zou hebben, wat had je dan anders/beter gedaan?</p>
<p>Is dit een boek om snel te lezen of net heel langzaam?</p>	<p>Heb je je verbaasd over iets wat iemand zei over dit boek?</p>

Weet iemand iets over de schrijver? Of waarom het verhaal geschreven is?

Welke stukken van het verhaal herinner je je het best?

Speciale vragen

<p>Hoe lang duurt het verhaal?</p>	<p>Zijn er dingen die in het verhaal lang duren maar vlug verteld worden? En omgekeerd?</p>
<p>Waar speelt het verhaal?</p>	<p>Welke verhaalfiguur boeide jou het meest?</p>
<p>Was er iemand over wie niks werd gezegd, maar die toch belangrijk is voor het verhaal?</p>	<p>Wie vertelt het verhaal? Weten we dat? En hoe weten we dat?</p>
<p>Door wiens ogen heb je het verhaal gevolgd? Keek je vanuit één verhaalfiguur of vanuit verschillende figuren in het verhaal?</p>	<p>Werd ergens duidelijk wat de figuren in het verhaal dachten of voelden? Of werd het verhaal van buitenaf verteld, werden de karakters gevolgd zonder te weten wat zij denken of voelen?</p>

Werkvorm Kort en Krachtig Delen (Leeskilometers maken)

Resultaat: Een korte en krachtige uitwisseling bij wat jullie gelezen hebben.

Hulp: Probeer het eerst zelf. Lukt het niet? Vraag dan hulp aan je leraar.

Wat ga je doen?

- Ieder van jullie kiest uit de lijst een van de opdrachten. Jullie kunnen ook allemaal dezelfde opdracht kiezen.
- Doe de opdracht(en). Je kunt de opdracht in totaal in 2 minuten doen. Iedereen is dan aan de beurt geweest.

Citaat	Lees een citaat voor en vertel waarom je dit mooi, leuk of spannend vindt.
Kennis	Vertel wat je méér weet nu je de tekst gelezen hebt.
Woord	Vertel welk (nieuw) woord je hebt geleerd en wat het betekent.
Titel	Vertel wat de titel van je boek of het hoofdstuk is en waarom je die titel wel of niet vindt passen.
Mening	Geef je mening over wat je gelezen hebt en vertel in 1 zin waarom je dat vindt.
Advies	Vertel welk advies jij een persoon in het boek zou geven en waarom.
Stelling	Bedenk een stelling bij het stuk dat je gelezen hebt en geef er 1 argument (voor of tegen) bij.
Vergelijking	Vergelijk jezelf met een persoon uit het boek en geef 1 overeenkomst en 1 verschil.
Samenvatting	Probeer het stuk dat je gelezen hebt in 1 zin samen te vatten.
Passage	Lees een passage/fragment/deel voor dat jij mooi, leuk of spannend vindt.
Leesadvies	Bedenk voor wie jouw boek geschikt zou zijn en adviseer diegene op een wervende manier het boek te gaan lezen.
Meegemaakt	Heb je wat je gelezen hebt zelf meegemaakt, zou je het willen meemaken, of juist helemaal niet? Vertel er kort over.
Waardering	Geef met 1 tot 5 sterren en in 1 zin aan wat je vindt van het stuk dat je gelezen hebt.
Crux	Vertel in 1 zin wat de crux (het belangrijkste deel) is van het stuk dat je vandaag gelezen

	hebt en waarom je dat het belangrijkste deel vindt.
Boekpromotie	Maak in maximaal 4 zinnen reclame voor je boek.
Vervolg	Verzin en vertel hoe jij denkt dat het verhaal verder gaat.
Denken aan	Vertel waar je aan moest denken toen je dit boek/dit stuk las.
Gevoel	Vertel wat voor gevoel dit boek jou geeft en waarom.
Indruk	Vertel welk stuk van het verhaal de meeste indruk op je maakte en waarom.
Anders	Zou je willen dat er iets in het verhaal anders gaat dan het gaat? Wat is dat en hoe zou jij willen dat het gaat?
Nooit gebeurd	Vertel eens wat in jouw boek volgens jou nooit echt gebeurd kan zijn. Vertel ook waarom niet.
Net echt	Vertel eens wat in jouw boek lijkt op het echte leven, of misschien wel jouw leven.

Werkvorm Promoot eens een boek (Iedereen Leest)

Leerlingen gaan zo overtuigend mogelijk te werk om het boek dat ze gelezen hebben aan te prijzen (m.b.v. affiches, pamfletten, opnames,...) Het boek dat de meeste stemmen krijgt, wint.

- Leerlingen krijgen de opdracht om een boek dat ze gelezen hebben te promoten. Je kunt ervoor kiezen om hen in groepjes te laten werken of individueel, maar als je een eerder grote groep hebt, neemt het presenteren van de verschillende boeken al gauw veel tijd in beslag.
- Ze mogen alles gebruiken en maken wat ze willen: een affiche, flyers, videomateriaal, achtergrondmuziek,... Alles waarmee ze het publiek denken te overtuigen, mogen ze gebruiken.
- Het boek moet natuurlijk wel centraal staan!
- Bij een dergelijke activiteit is het aangewezen om aandacht te besteden aan persuasieve teksten of op z'n minst wat voorbeelden te tonen.

Werkvorm Boekenbingo (Iedereen Leest)

Maak een bingoformulier voor elke leerling, bijvoorbeeld met <http://bingo.camilstaps.nl/>, met stellingen over een boek of kortverhaal dat de leerlingen hebben gelezen. Zo'n formulier kan er bijvoorbeeld als volgt uitzien:

Hij/zij vindt het verhaal mooi. Naam:	Hij/zij leest heel snel. Naam:	Hij/zij vindt het einde onverwacht. Naam:
Hij/zij lijkt op personage X. Naam:	Hij/zij vindt het verhaal moeilijk. Naam:	Hij/zij vindt het verhaal droevig. Naam:
Hij/zij wil nog een verhaal van dezelfde auteur lezen. Naam:	Hij/zij vindt het verhaal ontspannend. Naam:	Hij/zij vindt personage X dapper. Naam:

- Leerling A loopt rond met een raster en vormt vragen van de zinnestjes in het raster, bijvoorbeeld: "Vind je het verhaal mooi?". Hij stelt die vraag aan een leerling B die ook in de klas rondloopt en als deze positief antwoordt, mag leerling A de naam van deze leerling onderaan het vakje zetten.
- Wanneer leerling A bij alle vakjes op een rij (horizontaal/verticaal/diagonaal) een andere naam heeft kunnen zetten, mag hij weer gaan neerzitten.
- De leraar kan op het einde van de activiteit de antwoorden klassikaal overlopen.

TIP: In plaats van te vragen wie het verhaal mooi vond, kan je vragen "Wie kent er iemand die het verhaal mooi vond?" en zo de antwoorden verkrijgen. Je kunt dan nog eens polsen bij leerling B of het juist is wat leerling A over hem zegt.

Werkvorm Een trailer maken (Iedereen Leest)

Een trailer maken is helemaal niet zo moeilijk met het online programma Magisto. In een paar simpele stappen maak je een filmpje: selecteer foto's, kies een stijl en plak er een soundtrack op.

- Vooraleer je met het programma aan de slag gaat, laat je kinderen best eerst kijken naar een aantal trailers. Wat is het doel ervan? Hoe ziet een trailer eruit? (flitsende beelden, spannend)? Welke trailer vind je het meest geslaagd? Waarom?
- Maak nu een aantal groepjes en geef leerlingen de opdracht een trailer te maken van een boek dat ze gelezen hebben. Eerst moeten ze bepalen welke tekst er op het filmpje moet verschijnen. Ze moeten dus even nadenken over de korte inhoud van het boek.
- Vervolgens gaan ze op internet per blokje tekst een foto zoeken.
- Tot slot kiezen ze nog een passende soundtrack uit en zetten alles samen in Magisto.

Werkvorm Rouwadvertentie / dagboekfragment / datingprofiel (Iedereen Leest)

Jezelf inleven in een personage kan door je letterlijk in zijn/haar plaats te stellen. Dat kan je doen door bijvoorbeeld een datingprofiel, dagboekfragment of rouwadvertentie op te stellen in zijn/haar naam.

Leerlingen schrijven een **dagboekfragment** vanuit het standpunt van een van de personages. Ze kiezen hiervoor een gebeurtenis waarover dat specifieke personage zeker iets te zeggen heeft, omdat het voor hem/haar op een bepaalde manier belangrijk was.

- Een dagboekfragment is een goede manier om een specifieke gebeurtenis of fase in het leven van een personage uit te spitten.

Leerlingen stellen een **datingprofiel** samen voor een van de personages uit het boek. Hoe zou hij/zij zichzelf beschrijven aan de buitenwereld. Welk type man/vrouw zoekt hij/zij?

- Dit is een grappige manier om wat dieper na te denken over het uiterlijk en karakter van een personage en mensen met wie hij/zij overeen zou kunnen komen.

Leerlingen maken een **rouwadvertentie** voor een van de personages uit het boek. Daar staat in te lezen waarom hij/zij zo belangrijk is geweest, wat zijn grootste verwezenlijkingen waren en hoe mensen zich hem/haar zullen herinneren.

- De rouwadvertentie stelt leerlingen in staat om na te gaan wat het personage verwezenlijkt heeft en waarom en hoe hij/zij herinnerd zal worden.

Werkvorm Wie ben ik? (De Eenhoorn)

Noteer 'Wie ben ik?' op het bord.

De leerlingen verdelen een A3-blad in twee delen.

- Aan de linkerkant tekenen ze zichzelf hoe ze nu zijn. Ze schrijven er kenmerken en eigenschappen van zichzelf naast (verlegen, 3de leerjaar, Chiro ...).
- Aan de rechterkant tekenen ze zichzelf zoals ze zouden willen zijn als ze 35 zijn. Ze noteren ook eigenschappen en kenmerken (2 kinderen, advocaat ...).

Bekijk met de hele klas alle tekeningen en bespreek dingen die opvallen of verrassend zijn.

Werkvorm Leeskaarten 2019 (departement Onderwijs)

Breng de leesvoorkeur van je klas in kaart d.m.v. leeskaarten. Je kan de kaarten [hier](#) downloaden.

Werkvorm Speeddaten met boeken

De leerlingen kiezen elk een favoriet boek dat ze willen voorstellen. Ze gaan in 2 rijen over mekaar zitten. In 1 minuut moeten ze hun boek presenteren aan de leerling tegenover hem en na 2 minuten schuift iedereen een plaatsje op. Op een invulformulier duiden ze met sterren aan welke boeken hen het meest aanspreken. Op het einde hebben ze een top 3 van boeken waar ze 1 uit mogen kiezen om te lezen. Praat vervolgens klassikaal na met de groep. Wie heeft er een goede tip gekregen? Wat voor boek is het? ...

Zie [filmpje](#)

Werkvorm Interview Wat vind ik leuk? (Leeskilometers maken)

Leerlingen interviewen elkaar in duo's en vullen vragenlijst in.

- Wat kijk je graag op tv?
- Wat is je lievelingsfilm?
- Wat doe je op internet?
- Welke games speel je?
- Waar praat je over op facebook, twitter, enzo?
- Wat doe je in je vrije tijd?
- Welke sport doe je, of zou je willen doen?
- Welke muziek vind je leuk?
- Als je alles kon kiezen, wie zou je dan willen zijn en waarom?
- Als je alles kon kiezen, wat zou je dan doen en waarom?
- Als je alles kon kiezen, waar zou je dan naartoe gaan en waarom?
- Als je meer kon leren over een persoon, wie zou je dan kiezen en waarom?
- Welke boeken of series heb je gelezen?
- Welk boek heb je het laatst gelezen?
- Heb je een favoriete schrijver en zo ja, wie?
- Heb je een favoriet boek en zo ja, welk boek?
- Wat lijkt je leuk om te lezen (genres)?
 - o sprookjes
 - o spannende verhalen
 - o sciencefictionverhalen
 - o griezelverhalen
 - o meidenverhalen
 - o verhalen die echt gebeurd zijn
 - o verhalen over vroeger
 - o verhalen over nu
 - o verhalen over de oorlog
 - o stripverhalen
 - o informatie over een hobby
 - o informatie over muziek
 - o informatie over een persoon
 - o informatie over de natuur
 - o informatie over een sport

Ik weet nu dat ik echt leuk vind:

De onderwerpen:

De tekstsoorten (genres)

De schrijvers:

